

Aan

Ministerie van Economische Zaken en Klimaat (EZK)

Ministerie van Infrastructuur en Waterstaat (IenW)

Koninklijk Nederlands Meteorologisch Instituut (KNMI)

Staatstoezicht op de Mijnen (SodM)

Nederlandse Aardolie Maatschappij (NAM)

memo

rollen en verantwoordelijkheden in seismische
monitoringsketen

Aanleiding

In zijn tussentijdse rapportage van het validatieonderzoek naar het seismische meetnetwerk (in Groningen) heeft SodM aan EZK en IenW aanbevolen duidelijkheid te verschaffen over de rollen en verantwoordelijkheden in de seismische monitoringsketen (van installatie van sensoren tot en met gebruik van meetgegevens in modellen). De bewindspersonen van EZK en IenW hebben deze aanbeveling overgenomen. Deze memo geeft een overzicht van verschillende rollen in de keten. Hoewel de hieronder beschreven relevante wet- en regelgeving zich niet beperkt tot de monitoring van het Groningenveld, en deze memo daarmee op hoofdlijnen ook de rolverdeling bij monitoring van mijnbouw buiten de gaswinning in Groningen beschrijft, is de uitwerking en afstemming van deze memo wel op het Groningenveld gericht.

Verantwoordelijkheidsverdeling op hoofdlijnen op basis van wet en regelgeving en relevante overeenkomsten

Artikel 41 Mijnbouwwet (Mbw) bepaalt dat met het oog op de kans op beweging van de aardbodem metingen worden verricht; vóór aanvang van de winning, tijdens de winning en tot dertig jaar na beëindiging van de winning. Deze verplichting is uitgewerkt in de artikelen 30 en 31 Mijnbouwbesluit (Mbb).

Artikel 30 Mbb bepaalt dat metingen moeten worden verricht overeenkomstig een meetplan (artikel 30). Goedkeuring hiervan berust bij de Minister van Economische Zaken en Klimaat, die voorschriften kan verbinden aan zijn goedkeuring of goedkeuring onder beperkingen kan verlenen.

Artikel 13 van het Besluit mandaat, volmacht en machtiging EZK regelt de mandatering aan de inspecteur-generaal der mijnen (gemakshalve hierna aangeduid als SodM) van onder meer artikel 30 Mbb.

Artikel 31 Mbb bepaalt dat de uitvoerder (vergunninghouder) ervoor zorg draagt dat de metingen op een zorgvuldige en betrouwbare wijze plaatsvinden.

In de toelichting op het Mbb is ten aanzien van seismische monitoring opgenomen dat bij het meten van de trillingen gebruik kan worden gemaakt van het seismisch meetnetwerk van KNMI. Mijnbouwondernemingen zullen dan samenwerkingsovereenkomsten moeten sluiten met het KNMI om gebruik te kunnen maken van het meetnetwerk.

Voor de seismische monitoring van het Groningenveld heeft vergunninghouder NAM van deze mogelijkheid gebruik gemaakt en is met KNMI een publiek-private samenwerking aangegaan in de vorm van een samenwerkingsovereenkomst. In de kern ziet deze samenwerking erop dat NAM de meters heeft besteld en heeft laten plaatsen, betaald en vervolgens in eigendom heeft overgedragen aan KNMI. De overdracht van een station vindt plaats na een overname-inspectie van de hardware door KNMI. Als eigenaar is KNMI verantwoordelijk voor de exploitatie, beheer, onderhoud en reparatie van het meetnetwerk. Op grond van de samenwerkingsovereenkomst draagt NAM de kosten voor deze werkzaamheden, met uitzondering van personeelskosten die door EZK worden gefinancierd om de onafhankelijkheid te borgen.

KNMI heeft een aantal wettelijke taken op grond van de Wet taken meteorologie en seismologie (Wtms), die zijn uitgewerkt in de Regeling taken meteorologie en seismologie (Rtms). Deze taken zien onder meer toe op het waarnemen en onverwijld informeren van het algemene publiek bij natuurlijke seismiciteit (Wtms) en geïnduceerde seismiciteit (Rtms). Vanuit deze taak van het KNMI en vanuit de wens om de monitoring van geïnduceerde seismiciteit bij mijnbouwactiviteiten centraal te beleggen bij een onafhankelijk deskundig instituut, is deze monitoring geregeld door middel van een maatwerkopdracht vanuit EZK aan KNMI. De bijbehorende prestatieafspraken en vergoedingen zijn door middel van maatwerk uitgewerkt door EZK en KNMI. Op grond van de Rtms en deze opdracht van het ministerie van EZK is het KNMI verantwoordelijk voor de monitoring van de geïnduceerde seismiciteit, waaronder het verzamelen, opslaan beheren en analyseren van de meetdata. KNMI informeert het publiek onverwijld (conform open data policy en conform artikel 10 Rtms). NAM neemt langs deze weg ook kennis van de data van KNMI.

KNMI is een agentschap van het ministerie van IenW en valt onder de daarbij behorende sturing conform de Regeling Agentschappen. KNMI legt aan IenW als eigenaar van het agentschap verantwoording af over de algehele bedrijfsvoering. Daarnaast legt het KNMI verantwoording af aan de opdrachtgevers intern en extern over de inhoudelijke voortgang van de uitvoering van taken. IenW borgt als eigenaar van het KNMI de continuïteit van het agentschap en houdt toezicht op de algemene gang van zaken. Daarnaast is er een Raad van Toezicht die de kwaliteit bewaakt van alle producten en activiteiten, de onderzoeksmethodieken en de onafhankelijkheid van het wetenschappelijke onderzoek zoals opgenomen in de Wtms. Deze Raad van Toezicht rapporteert aan de staatssecretaris van IenW. In overleg met de eigenaar en het KNMI kunnen opdrachtgevers en/of de Raad van Toezicht onderzoek naar een product of activiteit laten doen door het KNMI of door een onafhankelijke (externe) partij.

Voor de uitvoering van de wettelijke taken op het beleidsterrein van IenW is door IenW een basisfinanciering (artikel 23 van de begroting IenW) beschikbaar gesteld. Hiernaast worden specifieke taken van het KNMI binnen de Rijksbrede wettelijke taken gefinancierd door opdrachtgevers binnen en buiten de rijksoverheid. Dat laatste betreft met name de deelname aan Europese onderzoeksprojecten (subsidies).

In de Regeling agentschappen is vastgelegd dat in de driehoeksrelatie tussen eigenaar (IenW), opdrachtgever (EZK) en opdrachtnemer (KNMI) de eigenaar, die verantwoordelijk is voor het toezicht op het beleid van de opdrachtnemer en op de algemene gang van zaken in het agentschap, onder andere zorg draagt voor het inrichten van het sturingsmodel op zodanige wijze, dat wordt voldaan aan de vereisten van deze regeling (artikel 10).

De opdrachtgever is onder andere verantwoordelijk voor het opstellen van een opdrachtformulering, inclusief prestatie-indicatoren en rapportageafspraken (artikel 11) en de opdrachtnemer is onder andere verantwoordelijk voor het doelmatig, rechtmatig en professioneel uitvoeren van de afspraken zoals gemaakt met de opdrachtgever(s) en eigenaar en het afleggen van verantwoording daarover (artikel 12).

Samenvatting rollen en verantwoordelijkheden

Uit bovenstaande wet- en regelgeving en afspraken tussen partijen volgt de volgende verdeling op hoofdlijnen van rollen en verantwoordelijkheden:

NAM:

- NAM draagt er zorg voor dat tot dertig jaar na beëindiging van de gaswinning de beweging van de aardbodem op zorgvuldige en betrouwbare wijze wordt gemeten conform een meetplan.
- Voor wat betreft het meten van seismiciteit geeft NAM invulling aan deze verplichtingen door gebruik te maken van de meetdata gegenereerd door het meetnetwerk dat in eigendom is van en wordt geëxploiteerd, beheerd en onderhouden door KNMI.
- NAM heeft betaald voor de meters en de plaatsing daarvan en heeft zorg gedragen voor de overdracht van de eigendom van de meters aan KNMI.
- Doordat de eigendom en het beheer zijn ondergebracht bij de onafhankelijke organisatie KNMI, houdt NAM zich niet bezig met de feitelijke exploitatie van de meters of het beheer en onderhoud daarvan. NAM draagt wel bij in de kosten van deze werkzaamheden, met uitzondering van de personeelskosten die door EZK worden gedragen.
- Er is geen sprake van een opdrachtgever-opdrachtnemer-relatie tussen NAM en KNMI, maar van een publiek-private samenwerking.

KNMI:

- Is eigenaar van het seismisch meetnetwerk en gebruikt, beheert en onderhoudt dit netwerk op een onafhankelijke en deskundige manier.
- KNMI neemt natuurlijke seismiciteit waar en informeert het algemene publiek.
- KNMI neemt geïnduceerde seismiciteit waar en informeert het algemene publiek, specifiek voor wat betreft seismiciteit als gevolg van gaswinning in Groningen.
- KNMI legt verantwoording af voor deze activiteiten aan respectievelijk IenW en EZK.
- KNMI maakt de meetdata openbaar en stelt ze daarmee beschikbaar.
- Het KNMI fungeert als centrale dataopslagplaats (*repository*) voor open toegankelijke seismologische data in Nederland.

IenW:

- Als eigenaar van het agentschap KNMI is IenW verantwoordelijk voor het functioneren van het sturingsmodel en houdt IenW toezicht op de algemene gang van zaken en de uitvoering van de wettelijke taken door KNMI.
- IenW borgt als eigenaar de onafhankelijke deskundigheid, kwaliteit en continuïteit van KNMI als geheel en stelt een basisfinanciering (via artikel 23 op de begroting) beschikbaar voor de uitvoering van de wettelijke taken op het beleidsterrein van IenW. Hiernaast worden specifieke taken van het KNMI binnen de Rijksbrede wettelijke taken gefinancierd door opdrachtgevers van binnen en buiten de Rijksoverheid, waaronder uit overige begrotingsartikelen van IenW. Financiering van buiten betreft met name de deelname aan Europese onderzoeksprojecten via subsidies.
- Een Raad van Toezicht bewaakt de kwaliteit van alle producten en activiteiten, de onderzoeksmethodieken en de onafhankelijkheid van het wetenschappelijke onderzoek zoals opgenomen in de Wtms. De Raad van Toezicht rapporteert aan de staatssecretaris van IenW.

EZK:

- Is opdrachtgever van KNMI voor de monitoring van geïnduceerde seismiciteit bij mijnbouwactiviteiten (waaronder als gevolg van gaswinning in Groningen).
- EZK financiert de personeelskosten gemoeid met de opdracht.
- EZK en KNMI stellen prestatie-indicatoren en rapportageafspraken op waar nodig. Bijsturing in wederzijdse overeenstemming is mogelijk als dat nodig blijkt om de continuïteit, kwaliteit of samenhang van de monitoring van geïnduceerde seismiciteit te borgen.
- EZK is als eigenaar verantwoordelijk voor SodM en borgt als eigenaar de onafhankelijke deskundigheid, kwaliteit en continuïteit van SodM.
- EZK heeft de toetsing en goedkeuring van het meetplan van NAM gemandateerd aan SodM.

SodM:

- SodM houdt toezicht op de uitvoering door NAM van haar wettelijke verplichtingen op grond van de Mbw.
- SodM adviseert MEZK over besluiten inzake mijnbouw.
- SodM ressorteert onder MEZK en voert een aantal taken van MEZK onder mandaat uit, waaronder de toetsing van het meetplan van NAM.